

Grondige studie van vraagstukken uit de moraalwetenschap (A002392)

Cursusomvang *(nominale waarden; effectieve waarden kunnen verschillen per opleiding)*

Studiepunten 5.0

Studietijd 150 u

Aanbodsessies en werkvormen in academiejaar 2023-2024

A (semester 2)

Nederlands

Gent

werkcollege
hoorcollege

Lesgevers in academiejaar 2023-2024

Segers, Seppe

LW01

Verantwoordelijk lesgever

Aangeboden in onderstaande opleidingen in 2023-2024

[Educatieve Master of Science in de cultuurwetenschappen \(afstudeerrichting moraalwetenschappen\)](#)

stptn

aanbodsessie

5

A

[Master of Arts in de moraalwetenschappen](#)

5

A

Onderwijstalen

Nederlands

Trefwoorden

groepsgeweld, genocide, daders, omstaanders, ethiek van het doden, holocaust, jihadisme

Situering

De cursus situeert zich op de intersectie van de ethiek en de dynamiek van het doden van mensen: wat weten we over de psychologie van (mede)daders bij grootschalige geweldpleging (oorlogsmisdaden, misdaden tegen de mens(elijk)heid, genocide); wat over de maatschappelijke en historische factoren die dergelijke geweldpleging faciliteren? Ethische benaderingen van het (al dan niet gejustifieerd) doden van mensen in internationale conflicten, medische contexten, strafuitvoering, ... Een case study behandelt recente visies op de relatie tussen godsdienst en de radicalisering van de foreign fighters die de rangen van o.a. Islamic State hebben vervoegd.

Inhoud

Uitgangspunt van de cursus zijn theorieën over daders, omstaanders en slachtoffers en over geweldsamplificatie die sinds enkele decennia zijn ontwikkeld door Holocaust-historici. Recent onderzoek geeft een goed beeld van de variëteit aan daderprofielen. Behandeld worden de T4-campagne, de jodenmoord in het kader van de Aktion Reinhardt-kampen, en de acties van de SS-, SD- en Orpo-Einsatzgruppen in Polen en de USSR. Het uitgangspunt is Christopher Brownings boek over Reservepolitiebataljon 101 in Polen. In verwante studies zijn Brownings opvattingen over het "gewone" karakter van die daders gereviseerd en gerelativeerd. In de cursus wordt daarbij ook de relevantie van allerlei sociaal-psychologisch onderzoek gewogen (de experimenten van Milgram, Darley en Latané, Lerner, Zimbardo, en de synthese over ontremming van gedrag van Bandura). We bespreken de invloedrijke dadertheorie die Hannah Arendt heeft ontwikkeld in haar verslagen over het Eichmann-proces.

Een volgend deel behandelt de wettelijke begrippen genocide, misdaden tegen de mens(elijk)heid en oorlogsmisdaden aan de hand van illustraties (de native American, Cambodjaanse, Rwandese genocides; rape warfare; de Argentijnse en Indonesische misdaden tegen "communistische" opposanten).

Ook de ethiek van het doden wordt behandeld, aanknopend bij Medical Aid In Dying: de

doctrines van doen en laten, van dubbeleffect, consequentialistische alternatieven en de problematiek van de "medische exceptie" (materiaal: Artikels van James Rachels, Govert den Hartogh, de lesgever, ..).

De cursus behandelt verder vanuit die "klassieke" doctrines over gerechtvaardigd doden en over rechtvaardige oorlog enkele recentere ontwikkelingen in de ethics of warfare: de justifieerbaarheid, (il)legaliteit en dynamiek van het inzetten van UCAVs (onbemande gewapende drones) en ontwikkelingen op het gebied van automated killing. Daarbij staat opnieuw de problematiek van het daderschap en de toerekenbaarheid van handelingen centraal.

Een slotdeel behandelt de visies van Olivier Roy, Bernard Rougier en Gilles Kepel over de relaties tussen godsdienstig fundamentalisme en de radicalisering van moslimgroepen in het westen. Het dispuut tussen Roy en Kepel-Rougier gaat over de mate waarin de Islam en de daarmee verbonden geloofspraktijken een effectieve bron van gewelddadigheid zijn. Daarbij wordt ingegaan op de daderprofielen van westerse foreign fighters en de manier waarop zij betrokken waren bij de oorlogsmisdaden van IS.

Begincompetenties

Algemene Humanities and Social Sciences-competenties op bachelorniveau

Eindcompetenties

- 1 In staat zijn een moraalwetenschappelijke kijk op een complex onderwerp te construeren uitgaande van uiteenlopende disciplinaire onderzoeks- en presentatietechnieken (historisch, sociaal-psychologisch, (godsdienst)sociologisch, cultural studies, ethische analyse, juridisch, ...)
- 2 In staat zijn om op basis van literatuur een degelijke uiteenzetting te geven voor een publiek over een onderwerp uit de cursus

Creditcontractvoorwaarde

Toelating tot dit opleidingsonderdeel via creditcontract is mogelijk mits gunstige beoordeling van de competenties

Examencontractvoorwaarde

Dit opleidingsonderdeel kan niet via examencontract gevolgd worden

Didactische werkvormen

Hoorcollege, werkcollege

Toelichtingen bij de didactische werkvormen

Na een gedeelte dat vooral gebaseerd is op hoorcollege (met veel illustraties) geven de studenten introducties tot vooraf bepaalde en onder de groep verdeelde onderwerpen, die dan in een volgende lesblok worden uitgediept (groepsdiscussie, werkcollege, ..)

Leermateriaal

Verplichte lectuur: Roy, O. (2017). Jihad and death: the global appeal of Islamic State. Hurst & Co.

Het overige lesmateriaal staat op de UFORA-website en op de collegeplank in de BIB FLW die hoort bij deze cursus (artikels, interessante links, beeldmateriaal, etc.)

Kostenloos (tenzij voor wie het boek van Roy wil kopen (ook beschikbaar in bibliotheek LW): 19,09 euro

Referenties

- Arad, Y. (1987). Belzec, Sobibor, Treblinka : the Operation Reinhard death camps. Bloomington, Indiana University Press.
- Arendt, H. (1964). Eichmann in Jerusalem; a report on the banality of evil. New York, Viking Press.
- Berger, S. (2015). Experten der Vernichtung. Das T4-Reinhardt Netzwerk in den Lagern Belzec, Sobibor und Treblinka. Hamburger Edition.
- Browning, C. R. (1992). Ordinary men: Reserve Police Battalion 101 and the final solution in Poland. New York, HarperCollins.
- Burleigh, M. (1994). Death and deliverance. "Euthanasia" in Germany 1900-1945. CUP.
- Fisanick, C. (2004). The Rwanda genocide. San Diego, Greenhaven Press.
- Friedländer, S. (1997-2007). Nazi Germany and the Jews (2 Vol). New York, HarperCollins.
- Glover, J. (1977). Causing death and saving lives. Harmondsworth, New York etc., Penguin.
- Goldhagen, D. J. (1996). Hitler's willing executioners: ordinary Germans and the Holocaust. New York, Knopf, Random House.
- Hilberg, R. (1961). The destruction of the European Jews. Chicago, Quadrangle Books.
- Kepel, G. (2020). Away from chaos: the Middle East and the Challenge to the West. Columbia University Press.

- Khosrokhavar, F (2018). Le nouveau jihad en Occident. Robert Laffont.
- Kogon, E. (2006, 1950). The theory and practice of hell. The German concentration camps and the system behind them. New York, Farrar, Strauss and Giroux.
- Latané, B. and J. M. Darley (1970). The unresponsive bystander: why doesn't he help? New York, Appleton-Century Crofts.
- Lerner, M. J. (1980). The belief in a just world: a fundamental delusion. New York, Plenum Press.
- Lifton, R. J. (1986). The Nazi doctors: medical killing and the psychology of genocide. New York, Basic Books.
- McMahan, J. (2002). The ethics of killing: problems at the margins of life. New York, Oxford University Press.
- Milgram, S. (1974). Obedience to authority: an experimental view. London, Tavistock.
- Rachels, J. (1975). "Active and passive euthanasia." The New England Journal of Medicine 292(2): 78-80.
- Rougier, B. (ed.) (2020). Les territoires conquis de l'islamisme. PUF.
- Roy, O. (2017). Jihad and death: the global appeal of Islamic State. Hurst & Co.
- Staub, E. (1989). The roots of evil: the origins of genocide and other group violence. CUP.
- Staub, E. (2013). Overcoming evil: genocide, violent conflict and terrorism. OUP.
- Walzer, M. (1977). Just and unjust wars: a moral argument with historical illustrations. New York, Basic Books.

Vakinhoudelijke studiebegeleiding

Begeleiding door de lesgever.

Evaluatiemomenten

periodegebonden en niet-periodegebonden evaluatie

Evaluatievormen bij periodegebonden evaluatie in de eerste examenperiode

Werkstuk, mondelinge evaluatie

Evaluatievormen bij periodegebonden evaluatie in de tweede examenperiode

Werkstuk, mondelinge evaluatie

Evaluatievormen bij niet-periodegebonden evaluatie

Vaardigheidstest

Tweede examenkans in geval van niet-periodegebonden evaluatie

Examen in de tweede examenperiode is enkel mogelijk in gewijzigde vorm

Toelichtingen bij de evaluatievormen

Het mondeling examen bestaat uit een gesprek met de lesgever over de cursus.

Het werkstuk bestaat uit het uitvoeren van een opdracht ivm de verplichte lectuur (O. Roy over Jihad en Islamic State), meer bepaald een kritische oplijsting en analyse van de argumenten waarop zijn theorie gebaseerd is.

De vaardigheidstest bestaat uit een presentatie van de student (eventueel in samenwerking met een andere student) over een bepaald onderwerp uit de cursus ter voorbereiding van een uitdieping in het volgende lesblok.

Eindscoreberekening

periodegebonden evaluatie: 35% op het mondeling examen; 35% op het werkstuk; niet-periodegebonden evaluatie: 30%.

Faciliteiten voor werkstudenten

Faciliteiten:

- 1 Mogelijkheid tot vrijstelling van aanwezigheid mits bijkomend werkstuk
- 2 Mogelijkheid tot examen op ander tijdstip binnen het academiejaar
- 3 Mogelijkheid tot feedback via email of andere digitale afstandsmiddelen

Voor meer informatie omtrent flexibel studeren: <http://www.flw.ugent.be/flexibelstuderen>